

Posudek bakalářské práce Kateřiny Marhanové „Porovnání Griceových a Leechových konverzačních principů“

Cílem bakalářské práce Kateřiny Marhanové je jednak porovnání dvou známých teoretických konceptů z oblasti pragmatiky, jednak aplikace daných konceptů na ukázky verbální komunikace.

Kooperační princip komunikace formulovaný Herbertem Paulem Gricem a zdvořilostní princip Geoffreyho Leecheho byly již opakovaně předmětem komparace, vzhledem k důležitosti a vlivnosti daných teorií je ovšem jistě užitečné dále se jimi zabývat. Při výkladu autorka vychází z originálních anglických verzí textů obou sledovaných autorů (i když základní Griceova studie je k dispozici i v češtině). Důsledkem pak ovšem někdy je určitá závislost českých formulací na anglickém východisku, zejména použití výrazu *lingvistický* ve významu „jazykový“ (s. 14). Při popisu obou koncepcí se autorka opírá též o české přehledy otázek pragmatiky (Milena Švehlová, *Encyklopedický slovník češtiny*); dost překvapivé však je, že vůbec nepřihlíží k nejrozsáhlejšímu a nejdůkladnějšímu zpracování dané problematiky u nás, k monografii Milady Hirschové *Pragmatika v češtině* (Olomouc 2006). Celkově je ovšem možno říci, že autorčin popis je poučený a relativně komplexní; je třeba ocenit, že předmětem pozornosti se stávají i různé podoby konverzačních implikatur, uplatnění ironie, mlčení apod.

Praktická část práce doplňuje teoretické výklady analýzou deseti rozhovorů, na nichž se ukazují různé způsoby uplatnění kooperačního a zdvořilostního principu. Autorka zdůrazňuje, že tuto část práce pojímá jako ilustraci teorie, a proto přejímá vhodný materiál z už existujících publikací. Nemalá část probíraných rozhovorů jsou ovšem rozhovory neautentické, které byly v psychologicky orientovaných příručkách použity právě k tomu, aby doložily rozmanité komunikační strategie. Zmíněná volba tak umožnila názorné ukázání jednotlivých variant uplatnění obou principů, zajímavější a podnětnější by však podle mého názoru bylo, kdyby se autorka pokusila použít autentické a vlastním přičiněním získané rozhovory, třeba méně vyhraněné a jednoznačné. Pak by nešlo pouze o ilustraci, ale o ověřování platnosti a aplikovatelnosti teorie.

Ještě dvě otázky týkající se jednotlivostí:

(1) Co rozumí autorka pod hovorovou češtinou (s. 32)?

(2) Nebylo by možno úvodní repliku rozhovoru č. 9 (s. 48) interpretovat v uvedeném kontextu jako projev ironie, a tedy jako narušení zdvořilostního principu?

Po formální stránce je bakalářská práce připravena v zásadě pečlivě, chyby v interpunkci (např. s. 16) nebo nezcela korektní formulace („jednak [...], ale také“ – s. 32) se vyskytují jen ojediněle. Nejednotný ale je způsob citování literatury. Není zcela jasné, proč se někdy používají zkrácené odkazy v textu a někdy údaje v poznámkách. U několika zmíněných prací (Grice, 1975; Malinowski, 1930; Searle, 1969) příslušné bibliografické údaje zcela chybějí.

Celkově předložená práce splňuje nároky, jež jsou na bakalářské práce kladeny. Doporučuji ji k obhajobě.

Navrhované hodnocení: velmi dobře

V Praze dne 8. června 2011

Prof. PhDr. Petr Mareš, CSc.,
ÚČJTK FF UK v Praze